

Nr 6.

Ankom till riksdagens kansli den 11 februari 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående den av 1928 års riksdag begärda utredningen rörande ändringar i lagen om allmän pensionsförsäkring.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 344, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Andersson* i Stockholm *m. fl.* yrkat, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, *dels* att den av 1928 års riksdag beslutade pensionsutredningen måtte så påskyndas, att förslag i ärendet kan föreläggas 1931 års riksdag, *dels ock* att därvid frågan om höjning av tilläggs pensionen, inkomstgränsen, som utgör villkor för erhållande av tilläggs pension, frågan om avskaffande av de allmänna ombuden, ändring av sättet för tillsättande av pensionsnämndernas ordförande, liksom ock frågan om åtgärders vidtagande i syfte att nedbringa kostnaderna för pensionsförsäkringsväsendets administration måtte tagas under allvarligt övervägande.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för berörda yrkande, får utskottet hänvisa till motionen.

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 30 juli 1928 tillsattes en kommitté med uppdrag att verkställa en fullständig utredning rörande revision av lagen den 30 juli 1913 om allmän pensionsförsäkring. Vid kommitténs tillsättande anförde chefen för socialdepartementet statsrådet *Pettersson* följande:

Tillsättandet av 1928 års pensionsförsäkringskommitté.

Sedan flera år tillbaka har frågan om revision av den gällande lagen om allmän pensionsförsäkring varit föremål för uppmärksamhet, och för närvarande föreligger ett flertal framställningar i detta syfte. I vissa av dessa framställningar har påyrkats en fullständig omgestaltning av den nu bestående pensionsförsäkringen, under det att andra förslag avse mer eller mindre betydelsefulla förändringar inom den bestående pensionsförsäkringens ram.

I skrivelse den 18 maj 1920, nr 202, anhöll *riksdagen*, att Kungl. Maj:t ville låta föranstalta om verkställande skyndsammast möjligt av utredning, huruvida och i vad mån en enhetlig organisation av den svenska socialförsäkringens olika grenar kunde och borde genomföras i syfte att åstadkomma förenkling av förvaltningen och nedbringande av kostnaderna för denna ävensom största möjliga effektivitet av försäkringen. Med anledning härav uppdrog Kungl. Maj:t

den 11 oktober 1920 åt en kommitté att utarbeta en plan för en, så långt det kunde befinnas lämpligt, enhetlig organisation av den svenska olycksfalls-, pensions- och sjukförsäkringen. Till denna kommitté överlämnades även vissa andra frågor, som tidigare hänskjutits till pensionsstyrelsen för utredning. Kommittén blev emellertid upplöst utan att hava slutfört sitt uppdrag.

Den 19 februari 1925 avlämnade *statens besparingskommitté* betänkande med utredning och förslag angående socialförsäkringens organisation. Däri behandlades såväl olycksfalls- och sjukförsäkringarna som pensionsförsäkringen. I betänkandet föreslogs beträffande sistnämnda gren av socialförsäkringen ett flertal betydelsefulla förändringar. Bland de viktigaste av dessa var förslaget att i högre grad lägga huvudvikten i försäkringen på avgiftspensioneringen och därigenom minska pensionstilläggets betydelse. Med hänsyn härtill föreslogs en avsevärd höjning av pensionsavgifterna och förordades vissa bestämmelser, ägnade att medföra lägre pensionstillägg. Genom den betydande höjningen i pensionsavgifterna skulle de försäkrade på dyrare orter — där de högre inkomstklasserna företrädesvis vore att finna — erhålla en pension, som åtminstone i regel anslöte sig till de högre levnadskostnaderna. Om en förhöjning av avgifterna komme till stånd, borde enligt kommitténs mening en fullständig omläggning ske av uppördssystemet. Tillika borde i viss utsträckning försäkringsböcker införas. I syfte att förbättra pensionen för kvinnor, som vore eller varit gifta, hemställde kommittén, att avgift skulle påföras man och hustru vardera för hälften av makarnas sammanlagda årsinkomst. Vidare borde ändring ske beträffande kommunernas bidrag till kostnaderna för pensionstillägg och understöd på det sätt, att primärkommunerna skulle svara för en tredjedel av nämnda kostnader och samtidigt landstingen befrias från skyldighet att gälda någon del av nämnda utgifter. Vidare föreslogos bestämmelser angående en mera individuell och effektiv behandling av pensionsförsäkringsärendena samt angående samverkan mellan å ena sidan pensionsförsäkringens organ och å andra sidan sjukkassor och fattigvårdsmyndigheter. Därjämte ifrågasattes viktiga organisatoriska förändringar såväl i fråga om pensionsstyrelsen som beträffande de lokala pensionsförsäkringsorganen. I samband därmed uttalades, att möjlighet borde finnas att tvångsvis förena smärre kommuner till större pensionsdistrikt. — Sedan yttranden över besparingskommitténs betänkande inhämtats från myndigheter och enskilda sammanslutningar, utarbetades på grundval av detsamma förslag till omorganisation av olycksfalls- och sjukförsäkringarna, vilka förslag som bekant icke vunno riksdagens bifall. De i betänkandet föreslagna ändringarna beträffande pensionsförsäkringen hava däremot icke upptagits till fortsatt behandling.

Frågan om en genomgripande omgestaltning av pensionsförsäkringen har nu åter upptagits av *riksdagen*, som i skrivelse den 16 maj 1928, nr 206, hemställt, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning snarast möjligt rörande revision av lagen om allmän pensionsförsäkring och för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Såsom utredningens huvuduppgift har riksdagen framhållit att, i ljuset av den samlade erfarenhet, som vunnits under de år pensionsförsäkringen varit i kraft, undersöka, i vilka avseenden pensionsförsäkringslagen borde underkastas ändringar för att såväl ur landets som individens synpunkt på bästa möjliga sätt tillgodose berörda lagstiftningssyfte. Därvid syntes uppmärksamhet särskilt böra ägnas åt bland annat frågan rörande storleken av de pensioner, som med hänsyn till olika orters växlande levnadsomkostnader kunde anses erforderliga för en nödortftig försörjning samt åt det likaledes betydelsefulla spörsmålet, i vad mån möjlighet kunde anses föreligga för att under pensionsförsäkringens form eller på annat sätt säkerställa dessa pensionsbelopp. I samband därmed förordades en ingående prövning av frågan, huruvida folkpensioneringen borde

uppbäggas efter gängse försäkringstekniska principer med åtföljande fondering av avgifterna eller huruvida något annat system helt eller delvis borde ersätta detta. En annan grupp av frågor, varåt uppmärksamhet borde ägnas, vore de organisatoriska problemen och då i främsta rummet de, som avsåge den lokala kontrollen.

Efter att hava erinrat, att ett flertal beröringspunkter förefunnos mellan de olika socialförsäkringsgrenarna och särskilt mellan pensions- och sjukförsäkringarna, har riksdagen framhållit, att utredningen på grund därav sannolikt komme att giva vid handen, att vissa spörsmål rörande pensionsförsäkringens utformning icke kunde definitivt lösas, förrän sjukförsäkringsfrågan erhållit en slutgiltig lösning. Det förhållandet, att så ännu icke skett, hade dock icke ansetts utgöra tillräckligt skäl för ett ytterligare uppskov av den förordade utredningen, vilken syntes, i den mån detta vore möjligt, böra utföras under hänsynstagande till de övriga grenarna av socialförsäkringen. Därvid syntes såvitt möjligt böra tillses, att å ena sidan behovet av ett effektivt samarbete mellan socialförsäkringens olika grenar tillgodosåges och å andra sidan en klar avgränsning erhöles mellan socialförsäkringens olika områden och i görligaste mån även mellan socialförsäkringen å ena sidan och övrig försäkringsverksamhet å den andra.

Utom de förhållanden, som sålunda berörts och som enligt riksdagens uppfattning vore av den art, att de gjorde en ingående revision av pensionsförsäkringen erforderlig, tillkomme även vissa frågor, som syntes böra omfattas av den föreslagna utredningen. Bland nämnda spörsmål märktes frågan angående viss utvidgning av området för den så kallade fria inkomsten, det enligt riksdagens uppfattning behjärtansvärda kravet på ändring i grunderna för fördelningen av avgiftspensionerna mellan äkta makar samt spörsmålet om utvidgning av kretsen av invalider, som borde komma i åtnjutande av de genom 1921 års lagändring förbättrade villkoren.

Bland de framställningar, som avse partiella reformer inom den nuvarande pensionsförsäkringens ram, märkes främst *pensionsstyrelsens* skrivelse den 21 januari 1924 med förslag till vissa ändringar av bestämmelserna om påföring, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter. I den del förslaget avsåg föreskrifter om viss sluttid för den kommunala uppbörden av grundavgifterna och avlämnande av restlängd över sådana avgifter ledde detsamma år 1925 till lagstiftning. Över förslaget i övrigt hava yttranden inhämtats från åtskilliga myndigheter, men förslaget har i denna del icke upptagits till slutlig prövning. I visst samband med nämnda förslag står en av *föreningen Sveriges städers kronouppbördstjänstemän* den 31 augusti 1927 gjord framställning om ändringar i pensionsförsäkringslagen avseende prövningsnämnds befattning med åsättande av tilläggsavgift. Över framställningen avgavs yttrande av pensionsstyrelsen.

Frågan om uppbörd av tilläggsavgifter har även berörts i en skrivelse från *riksräkenskapsverket* den 5 februari 1926, däri ämbetsverket hemställt om sådan ändring i 15 § pensionsförsäkringslagen, att den där stadgade tiden för erläggande av tilläggsavgift måtte utsträckas till åtta månader efter utgången av det år, under vilket avgiften blivit påförd. Tillika har riksräkenskapsverket framhållit önskvärdheten av att försäkringsböcker infördes. Jämväl över denna skrivelse avgavs utlåtande av pensionsstyrelsen.

En utvidgning av pensionsförsäkringen i syfte att bereda understöd åt omedlade eller mindre bemedlade personer, vilka hava omyndiga barn att försörja, har föreslagits i två av 1924 års riksdag avlätna skrivelser. I skrivelse den 6 maj 1924, nr 134, anhöll sålunda *riksdagen*, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida icke pensionstillägg för barn kunde i en eller annan form utgå även till änka efter enligt pensionsförsäkringslagen

pensionsberättigad man, samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Vidare hemställde *riksdagen* i skrivelse den 31 maj 1924, nr 245, om utredning, på vad sätt och efter vilka grunder understöd utan fattigvårds karaktär kunde beredas änkor, vilka vore i behov därav för sina barns uppfostran, samt om framläggande för riksdagen av de förslag, till vilka utredningen kunde giva anledning. Sedan yttrande över riksdagens skrivelser avgivits av pensionsstyrelsen, anbefalldes Kungl. Maj:t genom beslut den 15 januari 1926 styrelsen att verkställa utredning rörande möjligheten att i samband med ifrågasatta ändringar av avgiftspensionsförsäkringen bereda understöd åt obemedlade eller mindre bemedlade personer, vilka hade minderåriga barn att försörja, vid vilken utredning såväl understödslinjen som försäkringslinjen borde komma under överbäggande, ävensom att inkomma med omförmälda utredning jämte de förslag, till vilka densamma kunde föranleda. Detta uppdrag har icke slutligen fullgjorts.

Besparingskommittén har i sitt förenämnda betänkande bland annat föreslagit borttagande av den för vissa tjänsteinnehavare gällande friheten från skyldighet att erlägga pensionsavgift till den allmänna pensionsförsäkringen. På grundval av betänkandet i denna del har inom *socialdepartementet* utarbetats en promemoria rörande olika möjligheter för ordnande av förhållandet mellan pensionsförsäkringen och tjänstepensioneringen. Över denna promemoria inhämtades yttranden från åtskilliga tjänstemannaorganisationer och pensionskassor. I samband härmed bör beaktas en av *styrelsen för Sveriges kommunalanställdes pensionskassa — understödsförening* — den 28 mars 1925 gjord framställning om sådan ändring av lagen om allmän pensionsförsäkring, att möjlighet öppnades för i kassan försäkrade kommunaltjänstemän att erhålla befrielse från avgifter till den allmänna pensionsförsäkringen, över vilken framställning yttrande avgivits av pensionsstyrelsen.

Spörsmålet om den av pensionsstyrelsen bedrivna sjukvårdande verksamheten har behandlats av *skattebetalarnas förening*, som i skrivelse den 24 november 1926 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om en fullt opartisk och allsidig undersökning av nämnda verksamhet. Över framställningen avgav pensionsstyrelsen utlåtande.

Nyssnämnda förening har även i skrivelse den 14 december 1926 anhållit, att Kungl. Maj:t ville, snarast möjligt och i varje fall före en eventuell reformering av den allmänna pensionsförsäkringen, föranstalta om utredning rörande möjligheten att så ändra de tekniska grunderna för nämnda försäkring, att omfattningen av den därmed förbundna fonderingen i väsentlig mån inskränktes. Jämväl över berörda framställning har pensionsstyrelsen hörts. Vidare har *styrelsen för svenska livförsäkringsbolags direktörsförening* i skrivelse den 12 oktober 1927 — med instämmande i nyssnämnda framställning — hemställt, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om grundlig och allsidig förnyad utredning rörande den allmänna pensionsförsäkringen med särskilt beaktande av fondbildningsfrågan.

Med skrivelse den 31 december 1926 har *kvinnoföreningarnas arbetsutskott* såsom företrädare för ett flertal kvinnoföreningar överlämnat ett stort antal resolutioner, i vilka yrkats sådan ändring i pensionsförsäkringslagen, att samma beräkningsgrunder bleve gällande för mäns och för kvinnors avgiftspensioner samt att tilläggsavgift för äkta makar komme att grundas på hälften av den gemensamma inkomsten och påföras man och hustru med lika belopp.

I anledning av två inom riksdagen väckta motioner, i vilka hemställts om utredning, i den ena, huruvida och i vilken omfattning understöd från donationer, välgörenhetsfonder och dylikt, som stode under kommunal myndighets förvaltning och av sådan utdelades, icke måtte medräknas som inkomst vid bestämmandet av pensionstillägg och understöd enligt pensionsförsäkringslagen, och

i den andra, i vilken omfattning gratialer eller pensioner i naturprodukter eller kontanter till arbetare från arbetsgivare icke måtte medräknas som inkomst vid bestämmandet av pensionstillägg, har riksdagen i skrivelse den 18 mars 1927, nr 83, anhållit, att Kungl. Maj:t, under förutsättning att en revision av allmän omfattning av pensionsförsäkringen komme till stånd, måtte i samband därmed låta de frågor, som berördes i motionerna, bliva föremål för en allsidig utredning ävensom för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Vid behandling inom pensionsstyrelsen den 19 januari 1928 av fråga om viss ändring beträffande den av styrelsen bedrivna, på frivilliga avgifter grundade försäkringen hava två ledamöter av styrelsen i avgiven reservation uttalat, att en utredning syntes böra komma till stånd rörande de med denna försäkring förenade förmåner, som ansetts bereda nämnda försäkring en särskilt gynnad ställning framför den av enskilda försäkringsanstalter drivna rörelsen. Härvid avsågs det förhållandet, att statsbidrag utginge å varje avgift, som erlades till den frivilliga försäkringen intill visst belopp, att förvaltningen av försäkringen bestredes uteslutande av statsmedel samt att ur denna försäkring utgående pension räknades såsom inkomst vid beräkning av pensionstillägg endast i den mån pensionsbeloppet överstege 300 kronor. Vid den sålunda ifrågasatta utredningen borde även spörsmålet om användandet av överskottsmedlen å den frivilliga försäkringen upptagas till prövning. I utlåtande den 17 februari 1928 har försäkringsinspektionen anslutit sig till nämnda reservation och alltså förordat, att en utredning av omförmälda spörsmål snarast möjligt företoges. Under återopande av nämnda reservation har även svenska livförsäkringsbolagsdirektörsförening i skrivelse den 16 februari 1928 hemställt, att Kungl. Maj:t måtte oberoende av en blivande revision av pensionsförsäkringen i dess helhet redan nu föranstalta om en fullständig utredning beträffande den av pensionsstyrelsen bedrivna frivilliga försäkringen. Till detta uttalande har svenska försäkringsföreningens sakkunnigenämnd i uttalande den 17 februari 1928 anslutit sig.

Slutligen må erinras, att föreningen Norden i en den 10 oktober 1922 inkommen skrivelse hemställt om övervägande, huruvida inom de grenar av socialförsäkringen, som avsåge underhåll vid ålderdom och invaliditet, kunde genomföras likställighet mellan undersåtar i Sverige, Norge och Danmark. I utlåtande över nämnda framställning underströk pensionsstyrelsen önskvärdeheten av att en utredning komme till stånd rörande ömsesidighet på socialförsäkringens område mellan Sverige och vissa andra länder, särskilt sådana, där — såsom exempelvis i våra närmaste grannländer — ett stort antal svenska medborgare vore mera fast bosatta.

Av den nu lämnade redogörelsen framgår, att från olika håll föreslagits utredning antingen rörande den allmänna pensionsförsäkringen i dess helhet eller beträffande särskilda till densamma rörande frågor. Dessa framställningar synas mig giva vid handen, att med en dylik utredning icke längre bör anstå. Den erfarenhet, som vunnits sedan den nu gällande pensionsförsäkringen trädde i kraft, giver vid handen, att nämnda försäkring trots de ändringar däri, som vid olika tillfällen genomförts, är behäftad med vissa brister. Dessa brister torde icke kunna undanröjas utan en föregående fullständig utredning rörande pensionsförsäkringsfrågan i hela dess vidd. Även de med försäkringen förenade, växande kostnaderna för det allmänna synas motivera en undersökning beträffande försäkringens grunder och de med densamma förenade organisatoriska problemen.

Huvudsyftet med den sålunda förordade utredningen synes, såsom riksdagen framhållit, böra vara att med den erfarenhet, som vunnits under pensions-

försäkringens tillämpning, undersöka, i vilka avseenden nu gällande lag i ämnet bör underkastas ändringar för att kunna på bästa möjliga sätt tillgodose denna lagstiftnings syfte.

Härvid måste beaktas ej blott den enskildes intresse att erhålla effektiv hjälp vid ålderdom eller invaliditet utan även samhällets intresse att de bördor, som i detta syfte påläggas det allmänna, stå i rimligt förhållande till de resultat, som ernås. Ett tillgodoseende av förstnämnda intresse torde förutsätta undersökning, huruvida pensionsbeloppen böra göras beroende av levnadskostnaderna å olika orter. Med hänsyn till samhällets intresse är det nödvändigt, att ställning toges till frågan, huruvida huvudvikten vid försäkringen skall läggas på bidrag från de försäkrade eller från det allmänna. I detta hänseende bör särskilt beaktas önskvärdheten av att det allmännas understöd så vitt möjligt får karaktären av hjälp till självhjälp. Ett avgörande härutinnan torde ej kunna träffas utan en undersökning rörande folkpensioneringens verkan i psykologiskt avseende och framför allt dess betydelse för de enskildas intresse att själva sörja för sin ålderdom. Härmed sammanhänger i viss mån frågan, huruvida den gällande pensionsförsäkringen öppnar möjligheter för mindre nogräknade element att genom oriktiga uppgifter eller på annat sätt tillskansa sig oberättigade fördelar.

Undersökas bör även spørsmålet huruvida skyldighet bör åläggas arbetsgivare att i någon form bidra till försäkring av hos dem anställda personer. Tillika bör utredas, om och efter vilka grunder det allmännas kostnader böra fördelas mellan staten och kommunerna, därvid alltid måste förutsättas, att primärkommunerna i icke allt för ringa grad göras direkt intresserade i försäkringens handhavande.

Riksdagen har även förordat prövning, huruvida pensioneringen bör uppbyggas efter gängse försäkringstekniska grunder med åtföljande fondering av avgifterna eller huruvida något annat system helt eller delvis bör komma till användning. Jämväl denna viktiga fråga synes böra bli föremål för undersökning.

En utredning angående pensionsförsäkringen bör naturligen omfatta även dithörande betydelsefulla organisatoriska problem. Jag avser då icke blott frågan om pensionsstyrelsens organisation — särskilt spørsmålen om handläggningen av pensionsärendena, bokföringen av pensionsavgifter samt lämpligaste formen för fondförvaltningens ordnande — utan framför allt frågan om de lokala pensionsorganen. Ur såväl samhällets som de enskildas intresse torde det vara nödvändigt, att de lokala organen erhålla en sammansättning, som möjliggör en på ingående kännedom om de sökandes förhållanden grundad handläggning av pensionsärendena och en effektiv kontroll att försäkringen icke missbrukas. Sannolikt är, att ett tillfredsställande resultat i detta hänseende icke kan vinnas utan en väsentlig utvidgning av pensionsdistrikten. I samband med dessa frågor bör även beaktas önskvärdheten av att pensionsansökningarna kunna avgöras med mindre tidsutdräkt samt att en lämpligare besvärsordning än den nuvarande införas. Det bör även undersökas, huruvida de lokala pensionsorganen böra erhålla sådan organisation, att de kunna tjänstgöra såsom organ jämväl för andra grenar av socialförsäkringen och eventuellt även för statens direkta hjälpverksamhet. Samtidigt bör utredning verkställas rörande andra former för samverkan mellan pensionsförsäkring och fattigvård.

Den nu förordnade utredningen bör icke utgöra något hinder för upptagande till behandling av frågan om en reform i den ena eller andra riktningen av vår nuvarande sociala sjukförsäkring. På vilka principer en sådan reform än må grundas, måste sambandet mellan nämnda verksamhet och pensionsförsäkringen i nu förevarande utredning särskilt beaktas. På sätt riksdagen framhåller

lit, böra således tillgodoses å ena sidan behovet av effektivt samarbete mellan socialförsäkringens olika grenar och å andra sidan önskemålet att erhålla en klar avgränsning såväl mellan dessa grenar inbördes som i möjligaste mån mellan socialförsäkringen och annan försäkringsverksamhet.

Redan vid pensionsförsäkringslagens antagande uttalades, att det föreslagna debiterings- och uppbördssystemet med ganska stor sannolikhet kunde förutses komma att i tillämpningen visa brister och ofullständigheter. Detta antagande har i viss mån besannats, och det synes uppenbart, att åtskilliga ändringar måste vidtagas beträffande påföring, uppbörd och redovisning av pensionsavgifter. Därest en höjning kommer att ske av nämnda avgifter blir en omläggning av uppbördsväsendet än mera påkallad. Tydligt kan emellertid denna fråga icke lösas utan samband med spörsmålet om en reform av uppbörden av skatter och andra allmänna avgifter. Jag erinrar därom att Kungl. Maj:t den 23 maj 1924 uppdragit åt särskilda sakkunniga att inom finansdepartementet verkställa utredning angående åtgärder till åvägabringande av en rationell skatteuppbörd. De sakkunniga hava meddelat, att deras betänkande antoges kunna avlämnas under år 1928. Vid den nu föreslagna pensionsutredningen bör behörig hänsyn tagas till de bestämmelser om uppbördsväsendet, som sålunda kunna komma att framläggas.

Vad angår de mera speciella frågorna inom pensionsförsäkringen torde lösningen av desamma i viss mån bliva beroende av de grunder, på vilka folkpensioneringen kommer att byggas. Vid utredningen böra givetvis de uppslag komma under övervägande, som enligt vad jag tidigare berört framkommit från olika håll. Jag vill här endast erinra om några av dessa.

Med frågan om pensionstilläggs storlek sammanhänger nära problemet om fastställande av den inkomst, som skall läggas till grund vid beräkning av pensionstillägg. Rörande detta ämne föreligga flera ändringsförslag. Särskilt bör i detta hänseende utredning verkställas, om och i vilken utsträckning vid pensionstilläggs bestämmande hänsyn bör tagas till pensioner och understöd av olika slag.

Ett annat spörsmål, som bör beaktas, är frågan om fördelningen mellan äkta makar av dem tillkommande avgiftspensioner. Undersökas bör även, huruvida, utöver vad nu äger rum, understöd i en eller annan form kan beredas obemedlade eller mindre bemedlade personer med försörjningsplikt mot minderåriga barn.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt frågan om pensionsstyrelsens sjukvårdande verksamhet. Härvid bör — efter utredning rörande resultatet av denna verksamhet i såväl medicinskt som ekonomiskt hänseende — undersökas, huruvida verksamheten bör i sin nuvarande form bibehållas eller några förändringar beträffande densamma kunna anses påkallade. Tillika bör ett klarläggande ske av förhållandet mellan denna verksamhet och den allmänna sjukvården och särskilt tillses, att densamma begränsas till sådana områden, där vårdbehovet ej bör på annat sätt tillgodoses.

Beaktas bör slutligen den av pensionsstyrelsen bedrivna, på frivilliga avgifter grundade försäkringen. I denna del synes utredningen böra avse såväl frågan om denna försäkringsgrens bibehållande som spörsmålet om försäkringens lämpligaste anordnande. Jag avser härvid särskilt frågorna om statsbidrag, om kostnaderna för förvaltningen och om den frivilliga pensionens inverkan vid bestämmande av pensionstillägg. De förändringar, som nyligen vidtagits beträffande denna försäkring, torde få anses provisoriska och böra icke få hindra en allsidig undersökning beträffande dithörande frågor.

Den utredning jag sålunda förordar synes böra anförtras åt en särskild kommitté. Med hänsyn till frågans vikt och arbetets omfattning torde inom denna böra inrymmas representanter för olika politiska och sociala åskåd-

ningar. Tillika torde företrädare böra finnas för kvinnornas särskilda önskemål liksom för medicinsk sakkunskap. Vid nu angivna förhållande synes antalet medlemmar i kommittén kunna bestämmas till tolv. I den mån det befinnes lämpligt bör för utredningens underlättande och koncentration detaljarbetet överlämnas åt en eller flera subkommittéer. Utredningen bör ske under samverkan med pensionsstyrelsen och kommittén erhålla tillgång till det material och den erfarenhet, som samlats inom styrelsen. Arbetet bör så bedrivas, att kommitténs betänkande må kunna avgivas senast under förra hälften av år 1930. Hos kommittén synas lämpligen böra anställas två sekreterare, den ene med försäkringsteknisk erfarenhet.

Utskottet. Utskottet förutsätter, att ifrågavarande utredningsarbete kommer att bedrivas med all den skyndsamhet, som förhållandena medgiva. Som utredningen enligt givna direktiv skall omfatta pensionsförsäkringsfrågan i hela dess vidd, synes ej lämpligt, att nu anhålla, att vissa frågor skola, såsom motionärerna föreslå, tagas under allvarligt övervägande.

Utskottet tillåter sig därför hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 februari 1930.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Westman, von Sydow**, *Linder, Almkvist, Sigfrid Hansson, Frändén, Österström** och *Norman*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson* i Kalmar, *Hage, Jeppsson**, *Johansson* i Hallagården*, *Andersson* i Rasjön*, *Johansson* i Sollefteå, *Petersson* i Lerbäcksbyn* och *Sandström*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.